

mateixa vella pregunta barroca de Calderón: si la vida no serà altra cosa que un somni. Encara en la darrera Festa Major, un artista-fotògraf especialitzat en aquest camp de la creació, Joan Fontcuberta, va presentar amb molt èxit de públic una mostra de falsos picassos a la seu de l'Alliance Française de Sabadell.

La segona reflexió que m'ha interessat especialment és la que fa referència a "la duplicitat existent en Vilacasas entre artista i escriptor". La compaginació de les dues vocacions és un fet prou habitual i el mateix autor cita força exemples històrics. Podríem recordar ara exposicions presentades els darrers anys per reivindicar l'obra pictòrica, tapada per la importància de l'obra literària, de Victor Hugo o d'August Strindberg, per exemple. Però més enllà d'aquesta duplicitat, "pot sobtar d'entrada un aparent contrast entre l'abstracció de la pintura i l'accentuat realisme de les novel·les". En sengles pròlegs, Joan Oliver i Gaziell protagonitzaren uns enfocaments gairebé oposats de la qüestió. Gaziell hi veié una contradicció, mentre que Oliver - molt proper a Vilacasas en la ironia, la sobrietat i l'inconformisme social - en defensà la coherència d'un "home amb els cinc sentits, el pensament i el cor oberts i actius...". Ripoll tria el partit correcte i s'alinea amb Oliver, tot bastint una argumentació brillant i erudita que acaba per demostrar que "pintor i novel·lista, a més d'escultor, ceramista o dramaturg, Joan Vilacasas es revela així com un artista plenament coherent en les seves diverses, i complementàries, facetes" (pàg. 15). Comprendre això, però, no és gens fàcil, ni està, diria, a l'abast del simple crític. Quan Josep Maria Ripoll detecta que entre Oliver i Vilacasas hi ha encara una altra subtil coincidència, "una certa oscil·lació entre avantguarda i realisme" -la qual cosa vol dir una recerca de sentit, o una recerca d'un centre que doni sentit a l'experimentació -, trobo que hi està posant també en joc una sensibilitat no d'analista, sinó de poeta.

Sabadell, 12 d'octubre del 2003

LLETRES

Una sardana per a Pepe Carvalho

Lluís Subirana

No sé si Pepe Carvalho, el famós detectiu creat per Manuel Vázquez Montalbán, sabia ballar sardanes. Potser en ballava en la intimitat, però no ho he llegit a les seves novel·les. El que sí és cert és que l'escriptor barceloní, malauradament mort el passat 18 d'octubre a Bangkok a causa d'un infart quan tornava a Barcelona procedent d'una gira de conferències per universitats d'Austràlia i Nova Zelanda, estimava la sardana. Això no s'ha dit ni escrit en la gran quantitat de referències que s'han publicat ran de la seva mort, potser per desconeixement o perquè reconèixer que a un personatge considerat com un model de progressisme i de fidelitat a l'esquerra li agradés això tan "nostrat" de la sardana desqualificaria a molts dels que estan sempre amatents a abraçar tot allò que ve de fora i menysprear el què ens és propi. Però que Vázquez Montalbán estimava la sardana és ben cert. Així ho demostrava en un article que va escriure l'any 1986, recollit al meu llibre *La sardana, impressions i vivències* (Edicions El Mèdol, 2002) i que va titular *Sardana i país*, on entre altres coses deia:

"No crec que hi hagi cap català que es pugui sentir insensible quan el flabiol inicia el ritme de la sardana. Ve a ésser una crida directa a la sensibilitat d'un país, que es perllonga en el reconeixement que hom té de la seva identitat, i que va omplint l'esperit d'un paisatge musical que té uns punts cardinals ben precisos. Recordo aquells anys de la meva infantesa en els que lentament s'anà recuperant la sardana, com una senya més de la identitat d'un poble, i en algunes sardanes, com punt de referència ideològic i emocional d'un passat la memòria del qual ens estava vedada..." "Una cançó reproduceix, al mínim detall, la sensació d'una vivència concreta. La sardana, en canvi, comunica país, pertinença a un col·lectiu humà i a una geofísica que dona sentit a la pròpia capacitat d'entendre, d'entendre't, de conivire. No sóc jo molt partidari d'una cultureta basada en els aspectes més fàcils del folklorisme, que pot arribar a ser un obstacle per poder entendre noves necessitats de la consciència crítica. Reconec, però, que quan escolto una sardana em vibren unes invisibles arrels i em puguen a la boca regusts de pa i de vi familiars i imprescindibles."

Gràcies, Vázquez Montalbán, per aquesta referència a la sardana i gràcies especialment pel conjunt de la teva obra literària i pel teu exemple públic d'home compromès i sincer.

En aquesta sardana de la vida iniciada amb el simbòlic cant del flabiol a Manuel Vázquez Montalbán li ha tocat massa aviat fer un tres i fora. Però la rotllana continua viva. Ben agafats de les mans Pepe Carvalho, tots els seus personatges, familiars, amics i lectors, seguiran puntejant units per mantenir viu el seu record.

Rambla de Sabadell, 82 • SABADELL
Telèfon 93 726 57 85

T O T E N M A R C S

Torres i Bages, 13 - Tel. 93 726 49 55 - 08201 SABADELL